

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**Філософський факультет
Кафедра етики, естетики та культурології**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.

« _____ » _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**УКРАЇНСЬКА ТА ЗАРУБІЖНА КУЛЬТУРА
для студентів**

галузь знань **12 Інформаційні технології**
спеціальність **121 Інженерія програмного забезпечення, 122 Комп'ютерні науки та інформаційні технології, 125 Кібербезпека**
галузь знань **17 Електроніка та телекомунікації**
спеціальність **172 Телекомунікації та радіотехніка**
освітній рівень **Бакалавр**
освітня програма **ІПЗ, КНІТ, КБ, ТР**
спеціалізація
(за наявності) _____

(назва спеціалізації)

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2017/2018</u>
Семестр	III
Кількість кредитів ECTS	3; 3,5; 3; 2
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Гриценко Валентина Степанівна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Розробники: *Гриценко Валентина Степанівна, доцент кафедри етики, естетики та культурології*

Затверджено

« _____ » _____ 20__ р.

Зав. кафедри етики, естетики та культурології

_____ (Панченко В.І.)

Протокол № ____ « _____ » _____ 20__ р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від « _____ » _____ 20__ року

Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

« _____ » _____ 20__ року

Схвалено науково-методичною комісією факультету інформаційних технологій

Протокол від « _____ » _____ 20__ року

Голова науково-методичної комісії _____ (Красовська Г.В.)

« _____ » _____ 20__ року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечення стійкої системи знань про розвиток культури на основі аналізу її української та зарубіжних моделей, спираючись на розкриття природи культури, закономірностей її історичних трансформацій як вияву самоздійснення людини, неперервності духовного поступу людства.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення даного курсу студенти мають **знати** основні історичні етапи розвитку людства, визначні світові події загальнокультурного значення, духовно-ментальні засади української культури та особливості її розвитку.

2. **Вміти** виокремлювати, збирати та критично аналізувати необхідну культурознавчу інформацію щодо історії культури, її соціодинаміки та феноменів, використовуючи програмні засоби й навички роботи у комп'ютерних мережах, працювати з відповідними теоретичними джерелами, коректно застосовувати основні загальноосвітні гуманітарні терміни; опанувати необхідний поняттєво-категоріальний апарат, обирати продуктивну модель засвоєння навчального матеріалу.

3. **Володіти елементарними навичками** узагальнення інформації та аналітично-критичного ставлення до неї; систематизації отриманих знань; використання іншомовних культурологічних інформативних джерел; творчого виконання самостійних робіт.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Українська та зарубіжна культура» належить до переліку нормативних дисциплін та викладається у III семестрі бакалавратури. Навчальна дисципліна знайомить студентів із культурою як простором духовності, де українська складова, реалізована у системі унікальних феноменів, виявляє свою незамінність, принципову для забезпечення загальнокультурного руху людства. Визначаються предмет, завдання, теоретико-методологічні основи, напрямки та проблематика досліджень культури. З'ясовуються антропні витоки культуротворення, необхідність цілісного бачення людини як його джерела, що забезпечується інтеграцією навчальної дисципліни з філософською антропологією, історією, етикою, естетикою, мистецтвознавством, психологією, соціологією, етнографією тощо. Пояснюється природа єдиносутності культур, неприйнятності їх ієрархізації, цінності кожної як загальнолюдського надбання. Послідовно розглядаються етапи історичного розвитку культури, визначаються їх культуротворчі доміанти, проводяться порівняльно-синхронічні процедури. Аналіз історії культури здійснюється з позицій розуміння специфіки сучасного етапу її розвитку, робиться акцент на мультикультуралізмі як одній з найважливіших її ознак.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про природу і розвиток культури, характеризуючи її українську та зарубіжні моделі, ознайомити з основною культурознавчою проблематикою, методологічними підходами до її вивчення, існуючими теоріями походження культури та способами її типологізації. Прищепити студентам навички самостійного аналізу культурних явищ, надання їм неупередженої об'єктивної оцінки, вміння обґрунтовувати свою експертну думку, грамотно використовуючи засвоєний поняттєво-категоріальний апарат. Сприяти усвідомленню студентами чинників людино творення й, відповідно, власного креативного потенціалу.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1.знати; 2 вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	фундаментальні засади культурологічної теорії	лекція, самостійна робота	тестові завдання, письмова контрольна робота	3
1.2	основні концепти розуміння культури і процесів її розвитку	лекція, самостійна робота	тестові завдання, письмова контрольна робота	4
1.3	сучасні типології культур	лекція, самостійна робота	тестові завдання	3
1.4	етапи та особливості історичного розвитку світової культури і її європейських моделей	лекція, семінар, самостійна робота	усна доповідь, дискусія, тестові завдання, письмова контрольна робота, конспект першоджерел	15
1.5	місце і роль української культури у загальнолюдському культуротворенні	лекція, семінар, самостійна робота	усна доповідь, дискусія, тестові завдання, письмова контрольна робота, конспект першоджерел	10
1.6	видатні явища світової культури	лекція, семінар, самостійна робота	усна доповідь, тестові завдання, письмова контрольна робота	5
	Вміти:			
2.1	демонструвати знання літератури з навчального курсу	семінар, самостійна робота	усна доповідь, презентація самостійної роботи, письмова контрольна робота	5
2.2	пояснювати чинники формування та соціодинаміки культури	семінар, самостійна робота	усна доповідь, коментування першоджерел	3
2.3	встановлювати причинно-наслідкові зв'язки розвитку людини, суспільства і культури	семінар, самостійна робота, конспектування першоджерел	усна доповідь, дискусія, презентація самостійної роботи	5
2.4	систематизувати отримані знання, обґрунтовувати висновки, розвиваючи власну експертну культурознавчу компетентність	семінар, самостійна робота	усна доповідь, дискусія, презентація самостійної роботи, письмова контрольна	5

2.5	формувати власну позицію щодо культурних реалій; вести полеміку з питань культуротворення та характеру культурних феноменів	самостійна робота, семінар	усна доповідь, дискусія, презентація самостійної роботи	5
2.6	працювати з фаховими культурологічними джерелами, узагальнювати інформацію у відповідності до поставлених навчальних задач	самостійна робота, семінар	усна доповідь, дискусія, презентація самостійної роботи	5
2.7	готувати матеріали для культурологічних повідомлень та презентацій	семінар, самостійна робота	усна доповідь, презентація самостійної роботи	4
	Комунікація:			
3.1	вільно здійснювати комунікацію мовою навчання			3
3.2	використовувати у підготовці до семінарських занять та написанні самостійних робіт іншомовні джерела	семінар, самостійна робота	усна доповідь, самопідготовка	3
3.3	презентувати результати самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій	семінар, самостійна робота	усні доповіді, дискусії, презентація самостійної роботи	4
3.4	дискутувати з питань теорії, історії культури, характеру культурних феноменів, оперуючи культурологічними поняттями та категоріями	семінар, самостійна робота	дискусія, конспектування та коментування першоджерел	5
	Автономність та відповідальність			
4.1	самостійно здійснювати пошук культурознавчих джерел, критично їх опрацьовувати, володіючи навичками обробки, аналізу та узагальнення наукової інформації	самостійна робота	усні доповіді, дискусії, презентація самостійної роботи	5
4.2	самостійно обирати методи і шляхи аналізу для продуктивного виконання власних робіт	семінар, самостійна робота	усні доповіді, дискусії, презентація самостійної роботи	4
4.3	відповідально інтерпретувати самостійно опрацьовану інформацію з культурологічних питань	семінар, самостійна робота	усні доповіді, дискусії, презентація самостійної роботи	2
4.4	прагнути до об'єктивності власного аналізу, оперуючи достовірними науковими даними	семінар, самостійна робота	усні доповіді, дискусії, презентація самостійної роботи	2

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання
(необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни	1	2	1	1	2
Програмні результати навчання					

7. Структура курсу: у курсі передбачено 1 змістову частину. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів з використанням інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна заліком.

У курсі послідовно розглядається культура як світ Людини, чий саморозвиток є джерелом її різноманітних явищ, представлених, зокрема, українською і західноєвропейською моделями культурного розвитку, що аналізуються діахронічно і синхронічно, з визначенням культуротворчих домінант. Окрема увага приділяється закономірностям розвитку сучасної культури, чия суттєвість, виявившись у русі від модерну до постмодерну, вповні розгорнулася у явищі постнекласичної культури.

8. Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема, **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1-1.6), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** -результати навчання (вміння 2.1-2.7); (комунікація 3.1-3.4); (автономність та відповідальність (4.1-4.4), що складає 60% загальної оцінки.

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу.

4 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності.

3 бали – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, має у відповіді суттєві неточності.

2 бали – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді.

2. Доповнення / дискусія:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;

2 бали – доповнення змістовне;

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

3. Конспект першоджерел:

2 бали – студент опрацював необхідний текст із цитуванням та відповідними власними зауваженнями та поясненнями;

1 бал – студент законспектував текст без цитувань та пояснень.

4. Самостійна робота:

10-9 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє у письмовій роботі самостійність, достовірність, незаангажованість;

8-7 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст запропонованого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє у письмовій роботі самостійність та достовірність; допускаються несуттєві неточності;

6-5 балів – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу; робота містить суттєві неточності;

4-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань; має суттєві помилки в роботі, демонструє несамостійність у виконанні завдань.

5. Кожне питання у підсумковій письмовій роботі (передбачається 2 питання):

20-16 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість;

15-11 балів – студент достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації у поясненнях; в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність ; допускаються несуттєві неточності;

10-6 балів – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні запропонованих завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу; робота містить суттєві неточності;

5-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань; має суттєві помилки в роботі, демонструє несамостійність у виконанні завдань.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу та виконання самостійних робіт

Оцінювання за формами контролю

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min - 48 балів	Max - 80 балів
Усна відповідь ¹	протягом семестру	«3» x 9 = 27	«5» x 7 = 35
Доповнення, участь у дискусіях	протягом семестру	«1» x 6 = 6	«3» x 5 = 15

Конспекти першоджерел ²	жовтень; листопад	«1» x 3 = 3	«2» x 3 = 6
Тестові завдання	впродовж семестру за темами семінарів	«1» x 6 = 6	«2» x 7 = 14
Самостійна індивідуальна робота ³	написання реферату в межах тем навчального курсу	«6» x 1 = 6	«10» x 1 = 10
Підсумкова контрольна робота		«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20

¹ У разі відсутності студента на семінарському занятті розглянуті на ньому питання та тестові завдання відпрацьовуються у письмовій формі. Загальна кількість балів на аудиторну роботу складає 30% від семестрової кількості балів.

² Максимальна кількість балів за конспекти першоджерел не може бути більше, ніж 20% від семестрової кількості балів, тобто не більше, ніж 16 балів.

³ Загальна кількість балів за самостійну роботу складає 50% від семестрової кількості балів, тобто мінімум - 24 бали, максимум – 40 балів.

Підсумкове оцінювання у формі заліку: залікове оцінювання з дисципліни (максимум 100 балів) здійснюється за результатами роботи студента впродовж семестру та підсумкової контрольної роботи, визначається як сума (проста або зважена) відповідно отриманих балів.

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР/залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

Для допуску до підсумкової контрольної роботи студент має здати всі самостійні роботи та конспекти. Оцінка за підсумкову роботу не може бути меншою **12 балів** для отримання загальної позитивної оцінки за курс.

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно з можливістю повторного складання / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин							
		лекції					семінари		
		КБ	КН 1	КН 2	ТР	ІІЗ	КБ	КН 1	КН 2
1	Тема 1. Ранні форми культури (світовий контекст)	2	2	2	2	2	2	2	2
2	Тема 2. Передумови формування української культури. Чинники і етапи розвитку	2	2	2	2		2	2	2
3	Тема 3. Культура античного світу	2	2	2	2	2	2	2	2
6	Тема 4. Візантія і Київська Русь: напрямки взаємовпливу	2	2	2	2	2	2	2	2
5	Тема 5. Культура європейського середньовіччя	2	2	2	2	2	2	2	2
6	Тема 6. Культура Відродження. Реформаційний характер української культури XVI-XVII ст.	2	2	2	2	2	2	2	2
7	Тема 7. Культура доби Просвітництва. Питання українського національного самовизначення	2	4	4	2	2	2	4	2
8	Тема 8. Соціодинаміка культури: явища модерну і постмодерну	2	4	4	2	2	2	2	
9	Індивідуальна самостійна робота								
10	Підсумкова контрольна робота						2	2	2
	ВСЬОГО	16	20	20	16	14	18	20	16

Загальний обсяг : КБ -79 год.; КН1- 90 год.;КН2-65 год.; ТР- 61 год.;ІІЗ-88 год. У тому числі (відповідно):

лекції – 16 год.; 20 год.; 20 год.; 16 год.; 14 год.;

семінари – 18 год.; 20 год.; 16 год.; 18 год.; 14 год.;

самостійна робота – 27 год.; 50 год.; 29 год.; 27 год.; 60 год.

Рекомендована література:

Основна:

1. Історія світової культури: Навч. посіб./ Кер. авт.кол. Л.Т.Левчук. – 3-тє вид., перер. і доп. – К.: Центр учбов. літ-ри, 2010.

Додаткова:

1. Бицилли П.М. Место Ренессанса в истории культуры. – СПб., 1996.
2. Боннар Андре. Греческая цивилизация. – М., 1973.
3. Век Просвещения. – М., Париж, 1970.
4. Винничук В. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима. – М., 1988.
5. Вошинина А.И. Античное искусство. – М., 1962.
6. Гаспаров М.Л. Занимательная Греция. Рассказі о древнегреческой культуре. – М., 1995.
7. Гриценко В.С. Людина і культура: Навч. посіб. – К.: Либідь, 2000.
8. Добиаш-Рождественская О.А. Культура западноевропейского средневековья. - М., 1987.
9. Зайцев А., Лаптева В., Порьяз А. Мировая культура: Шумерское царство. Вавилония и Ассирия. Древний Египет. – М., 2000.
10. Карпюк С.Г. Общество, политика и идеология классических Афин. – М., 2003.
11. Колпинский Ю.Д. Искусство Древней Греции. – М., 1961.
12. Коннар А. Греческая цивилизация. – М., 1992.
13. Культура Византии. В 3-х тт. – М., 1984-1990.
14. Культура Древнего Египта. – М., 1976.
15. Культура и общество в эпоху становления науки. – М., 1974.
16. Культурология: XX век: Словарь. – СПб.: Университетская книга, 1997.
17. Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М.М.Закович, І.А.Зязюн, О.М.Семашко. – К.: Знання, 2004.
18. Куманецкий К. История культуры древней Греции и Рима. – М., 1990.
19. Кун П.А. Легенды и мифы Древней Греции. – М., 2004.
20. Левек П. Эллинистический мир. – М., 1989.
21. Леви-Брюль Л. Первобытное мышление. – М., 1998.
22. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. – М., 1992.
23. Лисичкина О.Б. Мировая художественная культура: Древний мир. – М., 2004.
24. Порьяз А. Мировая культура: Средневековье.- М., 2001.
25. Тахо-Годи М.А. Греческая мифология.- М., 1988.
26. Тейлор Э. Первобытная культура. – М., 1989.
27. Удальцова З.В. Византийская культура. – М., 1989.
28. Фрэзер Д. Золотая ветвь. – М., 2003.
29. Хейзинга Йохан. Осень средневековья. – М., 2002.
30. Теоретическая культурология. – М., 2005.

Додаток

до робочої програми навчальної дисципліни «Українська та зарубіжна культура»

Завдання на семінарські заняття

Тема 1. Ранні форми культури (світовий контекст)

1. Сутнісні засади культурогенезу. Природа і культура.
2. Культурна роль матріархату.
3. Способи соціалізації первісної людини.
4. Регулятивні функції обрядів і табу.
5. Фантастичні форми пояснення світу.
6. Культурні наслідки неолітичної революції.
7. Первісне мистецтво: чинники і форми.

Контрольні запитання та завдання:

1. Пояснити засади існування праобщини.
2. Розкрити суть обрядів ініціації.
3. Пояснити культурні наслідки неоліту.
4. Назвати історично перші культурні зони.
5. Пояснити революційність неоліту.
6. Якими були теми і образи первісного мистецтва?
7. Схарактеризувати знання і вміння первісної людини.

Рекомендована література:

1. Історія світової культури: Навч. посіб. / Кер. авт. кол. Л.Т.Левчук. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Центр учбов. л-ри, 2010.
2. Гриценко В.С. Людина і культура. – К.: Либідь, 2000.
3. Бромлей Ю.В. История первобытного общества. Эпоха первобытной родовой общины. – М.: ЁЁ Медиа, 2012. – 2012. – 575 с.
4. Тайлор Э.Б. Первобытная культура. – М.: Изд-во полит. лит-ры, 1989. – 573 с.

Тема 2. Передумови формування української культури. Чинники і етапи розвитку

1. Історична типологія української культури.
2. Культура пізньопалеолітичного часу.
3. Формування вірувань та звичаїв.
4. Зарубинецька і Черняхівська культури.
5. Пізньопалеолітичне прикладне та образотворче мистецтва.
6. Феномен трипільської культури.
7. Культурні наслідки участі у великому переселенні народів.

Контрольні запитання та завдання:

1. Яких євразійських впливів зазнала давня культура України?
2. Про що свідчать пізньопалеолітичні стоянки на території України?
3. Що стоїть за появою курганних поховань?
4. Дати характеристику черняхівській моделі усупільнення.
5. Схарактеризувати особливості прадавнього мистецтва.

Рекомендована література:

1. Історія світової культури / Навч. посіб. / Кер. авт. кол. Л.Т.Левчук. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Центр учбов. літ-ри, 2010.
2. Грушевский М.С. Очерк истории украинского народа.- 2-е изд. – К.: Лыбидь, 1991.- 397с.
3. Концепція української культури // Слово і час. – 1991. - № 2.
4. Попович М.В. Мировоззрение древних славян. – К., 1985.
5. Попович М.В. Нарис історії української культури. – К., 1999.

6. Славянская мифология: Энциклопедический словарь. – М.: Эллис Лак, 1995.
7. Толочко П.П., Крижицький С.Д., Мурзін В.Ю. та ін. Давня історія України. У 2-х кн. – Кн.1. – К.: Либідь, 1994.
8. Толочко П.П. Древняя русь. – К., 1987.

Тема 3. Культура античного світу

1. Античність як етап культурогенезу.
2. Поліморфність культуротворчих стрижнів.
3. Специфіка релігійно-міфологічного світобачення.
4. Форми суспільного облаштування.
5. Право і судовий процес.
6. Знання та вміння.
7. Різновекторність розвитку мистецтва.
8. Вплив античних культур на українську культуру.

Контрольні запитання та завдання:

1. Розкрити етимологію поняття «культура». Дати її сучасне визначення.
2. Порівняти культуротворчі стрижні Єгипту, Греції та Риму.
3. Дати загальні характеристики етапів суспільно-політичного розвитку європейських Античних держав.
4. Пояснити сенс реформ фараона Ехнатона.
5. Розкрити специфіку палацових держав.
6. Показати на прикладах зв'язок менталітету і культуротворення.
7. Пояснити витоки домінантності виду мистецтва в античних культурах.
8. Як античний світ вплинув на розвиток української культури?

Рекомендована література:

1. Історія світової культури: Навч. посіб./ Кер. авт. кол. Л.Т.Левчук.3 –те вид., перероб. і доп. - К.: Центр учбов. л-ри, 2010.
2. Гриценко В.С. Людина і культура. – К., 2000.
3. Античность как тип культуры. – М., 1988.
4. Винничук В. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима.- Пер. с польск. - М.: Высш. школа, 1988.
5. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств. Вып. 1.– М.: Искусство, 1985. – 319 с.
6. Культура Древнего Египта. – М., 1976.
7. Культура Древнего Рима. В 3-х тт. – М., 1985.
8. Матье М.Э. Искусство Древнего Египта. – Л., 1961.
9. Мифы народов мира: В 2 тт. – М., 1997.
10. Уманцев Ф.С. Искусство Древнего мира. – К.: Спалах, 1996.- 216 с.
11. Флиттнер Н. Д.Культура и искусство Двуречья и соседних стран. – Л.- М.:Искусство, 1958.

Тема 4. Візантія і Київська Русь: напрямки взаємовпливу

1. Візантія як спадкоємиця Риму.
2. Специфіка візантійської дипломатії
3. Культуротворча роль християнства.
4. Спірітуалізм візантійської естетики. Християнський художній канон.
5. Вплив Візантії на слов'янський світ та слов'янзація візантійських територій.

6. Культурні наслідки християнізації Київської Русі.
7. Візантійський «слід» у руському культуротворенні.

Контрольні запитання та завдання:

1. Назвати причини виникнення Візантії.
2. Як називалася створена у Візантії книга сучасного вигляду?
3. Пояснити специфіку візантійської владної моделі.
4. Дати характеристику поширеним у Візантії літературним жанрам.
5. Розкрити участь Візантії у християнізації Київської Русі?
6. Пояснити символічне значення кольорів у візантійському художньому каноні.

Рекомендована література:

1. Історія світової культури: Навч. посіб. / Кер. авт. кол. Л.Т.Левчук. – 3-тє вид., перепоб. і доп. – К., 2010.
2. Аверинцев С.С. Поэтика ранневизантийской литературы. – М., 1997.
3. Браунворт Л. Забытая Византия, которая спасла Запад. – М.: Астрель, 2012.
4. Византия и византийские традиции. – Л., 1991.
5. Византия и Русь. – М., 1989.
6. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств. Кн.1. – М., 1996.
7. Искусство книги: Константинополь. XI век. – М., 1976.
8. Литаврин Г.Г. Как жили византийцы.– М., 1988.
9. Норвич Дж.История Византии. – М.: АСТ, 2015.
10. Христианство: Энциклопедический словарь. – М., 1995.

Тема 5. Культура європейського Середньовіччя

1. Світоглядна модель європейського середньовіччя.
2. Символізм як основа середньовічного світобачення.
3. Християнство як чинник культуротворення. Аскетизм і чернецтво.
4. Лицарство як культурний феномен. Явище куртуазності.
5. Розвиток освіти: моделі, реформи, новації.
6. Міста як простір наступної секуляризації культури.
7. Романіка і готика.
8. Розвиток середньовічної літератури.

Контрольні запитання та завдання:

1. Пояснити процеси, що супроводжували феодалізацію Західної Європи.
2. Розкрити суть системи васалітету та природу феномену куртуазності.
3. Назвати і схарактеризувати форми аскетизму.
4. Пояснити явище «семи вільних мистецтв».
5. Назвати парадокси середньовічної культури.
6. Визначити чинники появи інституту інквізиції.
7. Розкрити специфіку розвитку середньовічного мистецтва.

Рекомендована література :

1. Історія світової культури: Навч. посіб. / Кер. авт. кол. Л.Т.Левчук. – 3-тє вид., перер. і доп. – К., 2010.
2. Гриценко В.С. Київська Русь // Людина і культура. – К.: Либідь, 2000.
3. Бахтин М.М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура Средневековья и Ренессанса. – М., 1990.

4. Византия и Русь. – М., 1989.
5. Григулевич И.Р. Инквизиция. – М., 1985.
6. Городская культура. Средневековье и начало Нового времени. – Л., 1986.
7. Гуревич А.Я. Категории средневековой культуры. – М., 1984.
8. Гуревич А.Я. Средневековый мир: Культура безмолвствующего меньшинства. – М., 1990
9. Добиаш-Рождественская О.А. Культура западноевропейского средневековья. – М., 1987.
10. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. – М., 1992.
11. Оссовская М. Рыцарь и буржуа. Исследование по истории морали. – М., 1987.
12. Хейзинга Й. Осень средневековья. – М., 2004.
13. Христианство: Энциклопедический словарь. – М., 1995.

Тема 6. Культура європейського Відродження. Реформаційний характер української культури ХУІ-ХУІІІ ст.

1. Відродження як гуманістична програма розвитку
2. Європейське Відродження: проблема періодизації та локалізації.
3. Зв'язок ідей Відродження із греко-римською античністю.
4. Проторенесанс на східноєвропейських землях.
5. Спрямування наукових пошуків.
6. Острожський культурно-просвітницький центр як осередок розвитку ренесансно-гуманістичних ідей.
7. Платонівська академія М.Фичіно.
8. Художні школи та меценатство.
9. Основні тенденції розвитку мистецтва: персоналії та творчі програми.
10. Реформація та контрреформація.
11. Чи є етап відродження загальнокультурною закономірністю?

Контрольні запитання та завдання:

1. Схарактеризувати культуротворчий стрижень Ренесансу.
2. Назвати головні напрямки розвитку науки.
3. Розповісти про появу першого вищого навчального закладу в Україні.
4. Хто став засновником Острожської колегії?
5. Дати характеристику видовому та жанровому спрямуванню мистецтва Відродження.
6. Розкрити причину згорання ренесансних ідеалів.
7. Пояснити чинники та засади протестантизму.

Рекомендована література:

1. Історія світової культури: Навч. посібн.// Кер. авт. кол. Л.Т.Левчук.- 3-тє вид., перероб. і доп. - К., 2010.
2. Античное наследие в культуре Возрождения.- М., 1984.
3. Брагина Л.М. История культуры стран Западной Европы в эпоху Возрождения. – М., 2002.
4. Брагина Л.М., Варьяш О.И., Володарский В.М. История культуры стран Западной Европы в эпоху Возрождения. – М.: Высш. шк., 1999.
5. Буркхард Я. Культура Италии в эпоху Возрождения. В 2-х тт. – М., 1998.
6. Вазари Джорджо. Жизнеописания наиболее знаменитых живописцев, ваятелей и

зодчих. – СПб., 1992.

7. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. – К., 1994.
8. Гейсер Л. История Реформации. – М., 1982.
9. Гении эпохи Возрождения: Сб. ст.- М.: Новый Акрополь, 2012. – 256 с.
10. Чемберлин Э. Эпоха Возрождения. Быт, религия, культура.– М.:Центрполиграф, 2006 – 260 с.

Тема 7. Культура доби Просвітництва . Питання українського національного самовизначення

1. Культуротворчі інтенції Нового часу.
2. Антифеодальний характер ідей Просвітництва.
3. Розробка світоглядно-філософської та соціально-політичної проблематики.
4. Культурні наслідки Великої французької революції.
5. Головні вектори розвитку наукової думки. Явище енциклопедизму.
6. Києво-Могилянська академія як осередок просвітництва.
7. Григорій Сковорода як діяч Просвітництва.
7. Поліморфність мистецтва: напрямки, жанри, стилі.

Контрольні запитання та завдання:

1. Визначити провідні культуротворчі ідеї європейського Просвітництва.
2. Схарактеризувати головні спрямування та досягнення наукової думки.
3. Назвати автора Декларації прав людини.
4. Розкрити культурно-художнє значення салонів, започаткованих Д.Дідро.
5. Пояснити просвітницьке значення братств в Україні.
6. Розповісти про систему навчання у Києво-Могилянській академії.
7. Чому добу Просвітництва називають добою модерну?

Рекомендована література:

1. Історія світової культури: Навч. посіб.// Кер. авт. кол. Л.Т.Левчук. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К., 2010.
2. Век Просвещения. – М., Париж, 1970.
3. Европейский романтизм. – М., 1973. Культура и общество в эпоху становления науки. – М., 1974.
4. Момджян Х.Н. Французское просвещение XVIII века. – М., 1983.
5. Пешикова Л.В. Мировая художественная культура: Эпоха Просвещения. – М.: Владос, 2003. – 320 с.
6. Ревуненкова Н.В. Ренессансное свободомыслие и идеология Реформации.- М.: Мысль, 1988. – 207 с.
7. Рикуперати Джузеппе. Человек Просвещения // Мир Просвещения. Исторический словарь. – М.: Памятники исторической мысли, 2003. – С.15-29.
8. Рош Даниель. От социальной истории к истории культур: эпоха Просвещения. – М.: Университетская книга. Междунар. центр по изучению 18 в. М.-СПб-Ферней-Вольтер, 2001.
9. Философия эпохи ранних буржуазных революций. – М., 1983.
10. <https://uchebnikionline.com/filosofia>
11. studbooks.net/filosofiya/osobennosti_prosvescheniya_ukraine

Тема 8. Соціодинаміка культури: явища модерну і постмодерну

1. Культура як живий організм.
2. Сучасна культура як посткультура. Духовні діагнози нашого часу.
3. Українська культура в умовах незалежності держави.
4. Проблема ідентичності у добу глобалізації.
5. Ідеї створення планетарного дому.
6. Особливості мистецтва постмодерну.

Контрольні запитання та завдання:

1. Із чим пов'язані сучасні проблеми ідентифікації особистості?
2. Пояснити сучасний зв'язок культури і ринку.
3. Чи потрібний діалог культур?
4. Розкрити причини сучасного інтересу до традиційних культур.

Рекомендована література:

1. Лиотар Ж.- Ф. Состояние постмодерна.
2. Козловски Петер. Культура постмодерна. – М.:Республика, 1997. – 240 с.
3. Маньковская Н.Б. Эстетика постмодернизма. – СПб.: Алетейя, 2000. – 347 с.
3. Перри Андерсон. Истоки постмодерна. – М.: Территория будущего, 2011. – 36 с.
4. Самохвалова В.И. Культура на рынке. Итоги монетизации норм, ценностей, смыслов // Философия и общество. Вып. 3-4 (77), 2015.
5. Творчество и энергии самоутверждения // Вопр. философии. - 2006, № 5. – С.34 – 46.
6. Федотова Н.Н. Кризис идентичности в условиях глобализации // Человек. – 2003, № 6. - С. 50-59.

Самостійна робота

Самостійна робота № 1. Письмова робота.

Завдання: конспект самопідготовки з питання про фантастичні способи первісного пояснення світу.

Література:

Тайлор Э.Б. «Первобытная культура»: Пер. с англ. – М.: Политиздат, 1989.

Термін виконання: з 4 вересня до 14 жовтня 2017 р.

Максимальна оцінка – 3 бали.

Критерій оцінювання: коректність вибору матеріалу, змістова цілісність та логічна завершеність викладу, демонстрація вміння робити узагальнення.

Самостійна робота № 2. Письмова робота.

Тема 1. «Розстріляне відродження» 20-30 рр. XX ст.

Завдання: використовуючи необхідні джерела, розкрити історичні, духовні й соціокультурні витоки діяльності літературно-мистецького покоління 20-х рр. XX ст. в Україні, знищеного сталінським режимом, обравши одну з персоналій.

Література:

Грицак Я.Й. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX-XX ст.. – К., 1996.

Історія української культури: у 5-ти тт. – Т.3. – К., 2001.

Рубльов О.С. Розстріляне відродження // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.:

В.А.Смолій та ін. – К.: Наук. думка, 2012. – Т.9.-С.265.

www.smoloskyp.org.ua/uleftmenu-146/leftmenu-147.html

Термін виконання: з 1 листопада до 1 грудня 2017 р.

Обсяг: 3-4 сторінки формату А4.

Вимоги до оформлення:

Максимальна оцінка – 7 балів.

Критерій оцінювання: самостійність та змістова цілісність роботи, демонстрація критичного осмислення проблеми, глибини її розуміння.

Орієнтовні питання для підсумкової контрольної роботи:

1. Культура і людина.
2. Культура і цивілізація.
3. Чинники соціокультурної динаміки.
4. Теорії походження культури.
5. Типологія культур.
6. Способи соціалізації первісної людини.
7. Специфіка архаїчного світогляду: міф, табу, обряд, ритуал.
8. Тотемізм, фетишизм, анімізм і магія як способи фантастичного пояснення світу.
9. Первісне мистецтво.
10. Культурне значення неолітичної революції.
11. Становлення української народності та культури.
12. Ранні культури на землях України.
13. Розвиток знань у Стародавньому Єгипті.
11. Феномен палацових держав.
12. Явище афінської демократії.
13. Шляхи формування арете.
14. Давньогрецький театр.
15. Римська армія як інститут виховання.
16. Феномен римського права.
17. Візантійський художній канон.
18. Світоглядна основа середньовічної культури.
19. Моделі середньовічної освіти.
20. Романіка і готика.
21. Лицарство як культурний феномен.
22. Візантія і Київська Русь.
23. Культурні здобутки Київської Русі.
24. Гуманістичне спрямування культури Відродження.
25. Флорентійська академія М.Фічіно.
26. Наукова думка у добу Ренесансу.
27. Книга у культурі України.
28. Проторенесанс у тенденціях українського культуротворення.
29. Культурні наслідки Великої французької революції
30. Художня мапа західноєвропейського Просвітництва.
31. Українське бароко як культурний феномен.
32. Просвітництво на українських землях: інтенції, напрямки і форми.
33. Роль братств у національному українському самовизначенні.
34. Національна українська символіка як культурний маніфестант.
35. Загальні особливості постмодерної культури.